

UČITELJ – KREATOR IZVANNASTAVNIH AKTIVNOSTI

Smiljana Zrilić
Tomislav Košta
Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja
Sveučilište u Zadru

UDK: 37.036 : 379.8
Stručni članak
Professional article

Primljeno
: 2009-9-21
Received

SAŽETAK

Rad stavlja naglasak na kreativnost kao kompetenciju suvremenog učitelja, ne samo u nastavi već i kroz izvannastavne kreativnosti. Također su prikazani i rezultati deskriptivne analize zastupljenosti izvannastavnih aktivnosti po područjima (glazba, šport, literarne, dramske i lutkarske grupe, eko-sekcije itd.) u osnovnim školama Zadarske županije. Činjenica je kako su u mnogim školama zanemarene izvannastavne aktivnosti, a one mogu, ako potiču kreativnost, biti izrazito koriste za učenike. Ne samo kao poticaj za smisleno organiziranje i korisno provođenje slobodnog vremena nego i kao instrument ostvarivanja odgojnih, ali i funkcionalnih zadataka nastave. S tim u svezi treba istaći da se na taj način sprječava nastanak brojnih neprihvatljivih ponašanja učenika, koje se impliciraju, upravo u neorganiziranom slobodnom vremenu.

Treba naglasiti da je na učitelju velika zadaća kako izvanastavne aktivnosti učiniti djeci zanimljivijima od dokolice i hedonizma. Mogućnosti financiranja natjecanja, putovanja, nabavke rekvizita i materijala koji su potrebni uključuje i angažman šire lokalne zajednice. U slobodnom vremenu vrebaju brojne opasnosti, a pedagoško djelovanje moramo usmjeriti na prevenciju.

Ključne riječi: *kreativnost, izvannastavne aktivnosti, učitelj, učenik*

Uvod

Jedna od važnih funkcija suvremene škole je i pružanje mogućnosti učenicima da se angažiraju u izvannastavnim aktivnostima. Iako su zbog brojnih razloga, uključujući nedostatak materijalnih i kadrovskih uvjeta, u mnogim školama zanemarene izvannastavne aktivnosti, neizostavno je naglasiti kako su one uvijek koriste za učenike. Ne samo kao poticaj za smisleno organiziranje i korisno provođenje slobodnog vremena nego i kao

svojevrсна preventiva nastanku brojnih neprihvatljivih ponašanja, koje se impliciraju, upravo u neorganiziranom slobodnom vremenu. Važno je naglasiti da su izvannastavne aktivnosti, prije svega, aktivnosti učenika gdje oni mogu maksimalno izražavati svoje slobode i stvaralačke uloge. Brojni su ciljevi izvannastavnih aktivnosti, među njima: intenziviranje socijalnih kompetencija učenika, osposobljavanje za društveni život, poticanje kreativnosti. Nažalost, u današnje vrijeme se postavljaju i ciljevi koji nisu u skladu s pedagoškim zahtjevima, npr. forsiranje samo najboljih i poticanje profesionalizma. To nisu zahtjevi koje smijemo postaviti pred učenike, jer ih oni otuđuju od dragovoljnog angažiranja u izvannastavnim aktivnostima. Stoga je značajno da učitelj prihvati ulogu voditelja i kreatora prema zabavnoj i smislenoj organizaciji slobodnog vremena. Učeniku se ne smije uskratiti sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima zbog slabog uspjeha u učenju. Uspjeh u izvannastavnim aktivnostima može biti poticaj za uspješnu integraciju u razrednu skupinu, čime se može spriječiti neuspjeh na socijalnom polju, izbjeci emotivne teškoće, a one su vrlo često uzrok i akademskom neuspjehu. Programi izvannastavnih aktivnosti u osnovnoj školi pružaju učenicima mogućnost kvalitetnog provođenja slobodnog vremena. Stoga je njihov cilj obuhvatiti što veći broj učenika bez obzira na njihove sposobnosti. Ne možemo ne spomenuti i brojne školske preventivne programe koji se realiziraju zajedničkim aktivnostima učitelja i učenika. Koordinator i kreatori ovih programa su učitelji, a realiziraju se razgovorima, radom u radionicama, zajedničkim neformalnim druženjima, uključivanjem učenika u život škole uređenjem okoliša, suradnjom s roditeljima, te na satovima razrednika. Za to je potreban velik angažman učitelja, socijalna i stručna, ali i kreativna kompetencija.

Kreativnost – kompetencija suvremenog učitelja

Kreativnost je elementarno polazište u odgoju mladih. Učenici su po svojoj naravi uvijek otvoreni za nova iskustva i nikad se ne mire s postojećim znanjem, više vole kretanje nego mirovanje, istraživanje i provjeravanje, nego nekritičko i konformističko primanje gotovih podataka. Na učiteljima je velika odgovornost da identificiraju opseg i vrstu kreativnih potencijala svakog svog učenika, uzimajući u obzir činjenicu da kreativnost ima svoj početak koji je sadržan u kreativnom pojedincu, koji kroz kreativan proces dolazi do novih i originalnih rješenja kao posebnog proizvoda koji ima osobnu ili širu društvenu vrijednost. Stoga, i školovanje budućih učitelja treba biti u funkciji razvoja i oslobađanja kreativnih potencijala. Jer, danas je poznato da kreativnost nije dovoljno shvaćena, te se nedovoljno

čini na mijenjanju postojeće nastave koja je više u funkciji gušenja nego poticanja kreativnosti (Bognar, Bognar, 2007).

Elementarna zadaća, ali i imperativ uspješnosti djelovanja suvremenog učitelja njegova je sposobnost da školu učini sredinom u kojoj su učenici sretni, gdje doživljavaju pozitivna iskustva, ali i mjesto u kojoj uče na njima prihvatljiv, istraživački i suradnički način. On je odgojitelj, medijator i socijalni integrator, a njegovo djelovanje mora biti usmjereno prema pomaganju učenika, dogovaranju, organizaciji, poticanju, savjetovanju i ohrabrenju (Previšić, 2003). Nastava je izazov u kojem upoznajemo učenike, a izričaj je učenikov vlastiti put i postignuće. S obzirom na to da se školski sustav smatra jednim od dominantnih mjesta poticanja i razvijanja kreativnih potencijala pojedinca, bitno je osvijestiti činjenicu da je nastava jedinstven i neponovljiv proces čiji je sastavni dio pojedinac, odnosno učenik koji sa svim svojim individualnim osobinama i potrebama čini zasebni podsustav kome se učitelj treba prilagoditi želi li učenika osposobiti za kreativnog stvaratelja. Pritom je za učitelja nužno shvaćanje da razvijanje učenikovih kreativnih potencijala pretpostavlja istovremeno i razvijanje vlastitih, dok je osnovno polazište za stjecanje potrebnih kompetencija za poticanje kreativnosti intrinzična motivacija učitelja.

Škola mora biti po mjeri učenika; polazi se isključivo od njihovih potreba i iskustva, a na učitelju je da svaki sat učini novom kreacijom. Zanimljivo je da su djeca sklona kreativnosti više nego odrasli, stalno nešto istražuju, zapitkuju. Njihovu kreativnost najviše koči autoritet učitelja, koji i dalje forsira paradigme tradicionalne škole, kao što su jednoličnost i neučinkovitost. A danas se u svim aktivnostima kao imperativ postavlja oslanjanje na ljudsku kreativnost (Bognar, Bognar, 2007). Poticanje kreativnosti u školskom okruženju pretpostavlja suvremenog učitelja koji je osvijestio važnost oslanjanja na vlastitu kreativnost kao pretpostavku za razvoj kreativnosti svojih učenika. Sama po sebi, kreativnost je podložna mnogim utjecajima koji u uvjetima osnovnoškolske nastave posebno dolaze do izražaja, osobito kada je riječ o svakodnevnim međuljudskim odnosima između učenika, učitelja i roditelja, o hijerarhijskom odnosu između učitelja, stručnih suradnika i školskog osoblja, uvjetima rada te različitim ekstrinzičnim motivatorima koji u većoj ili manjoj mjeri utječu na motivaciju u pozitivnom, ili pak negativnom smislu. Naime, kako bi se stvorilo ozračje u razredu koje potiče na kreativnost, na pravo slobodnog izbora i izražavanja, potrebno je promijeniti odnose učitelja i učenika, da postanu prisniji, da razmjenjuju ideje i uvažavaju mišljenja. Svima je znano da je nastava aktivni proces, a učitelj i učenici su ravnopravni sudionici. Ili bi, barem tako trebalo biti. U svakom odgojnom radu potrebno je buditi

kreativnost, a ne samo formalno poučavati. Jer, svaka je školska aktivnost, bilo da je nastavna ili izvannastavna, unikatna i neponovljiva kreacija, te stoga mora izići iz okvira stereotipa i jednoličnosti. Istraživanja učeničkih komentara o razlici između rada učitelja u nastavi i njegova rada u izvannastavnim aktivnostima, pokazala su da glavne razlike postoje u stupnju srdačnosti, razumijevanja, topline, ozračja. Sve navedeno daje nam jasnu poruku kakvog učitelja učenici žele. Nikako ne krutog šefa, koji predaje novo gradivo, a potom ispituje i ocjenjuje. Suvremeno obrazovanje ne može ostati samo na individualnoj i predmetnoj kompetenciji, nego uključuje i socijalnu kompetenciju kao sposobnost razumijevanja drugih ljudi, osjetljivost za potrebe ili na potrebe i želje drugih, sposobnost razboritog postupanja u međuljudskim odnosima, uvažavanje razlika, osposobljenost za timski rad i kvalitetnu komunikaciju. Brojne druge aktivnosti, odnosi i sposobnost komunikacije određuju uspješnu nastavu, a time i uspješnog učenika kao krajnji rezultat. Kompetencije kojima poučavamo učenika odnose se i na njegov odnos s drugima, tolerancija i socijalna osjetljivost, zajedništvo, suradnja, razumijevanje i poštivanje drugih, stjecanje i vježbanje unutarnje kontrole (samodisciplina, samopoštovanje, vladanje sobom, samokontrola, mišljenje i djelovanje prema vlastitim vrijednosnim mjerilima), komuniciranje i uspješno funkcioniranje u međuljudskim odnosima, uvažavanje razlika. A te kompetencije najviše možemo razvijati izvannastavnim aktivnostima. Nema krutog ograničenja nastavnog sata, ne čuje se zvono, ne gledamo na sat, već slobodno kreiramo zajedno s učenicima ono što ih veseli i ono što žele raditi. Mogućnosti kreacije su neograničene. Učiteljeva odluka o izboru ustaljenih tradicionalnih metoda poučavanja ili kreativnoga pristupa utjecat će na kreativnost nastavnog procesa i na stvaralaštvo djece. Škola je danas usmjerena na rezultat, teži usvajanju sadržaja, postizanju rezultata i ukalupljuje mišljenje. Stoga su izvannastavne aktivnosti prilika da se učenici razvijaju i na drugim područjima svoje osobnosti, a na njihovu neformalnu inicijativu i učitelji mogu promijeniti svoj stil poučavanja, uočavajući djelotvornost slobodnog odabira aktivnosti, učenja istraživanjem, timskim učenjem i djelovanjem u izvannastavnim aktivnostima.

Izvannastavne aktivnosti

Izvannastave aktivnosti predstavljaju odgojno planirane djelatnosti koje omogućavaju svestrano potvrđivanje učenikove osobnosti, a učitelju daju mogućnost proširenog obrazovnog utjecaja (Previšić, 1987). Jer, učitelj

ne djeluje na učenike kao motivator i kreator samo tijekom nastavnog procesa, već i kroz aktivnosti koje nisu sastavni dio obvezatne nastave. Danas su, nažalost, u našim školama zanemarene neke aktivnosti. Nastavno i izvannastavno vrijeme sve se više odvajaju, čak i do tih granica da se školske dvorane nakon nastave zaključavaju ili iznajmljuju (Previšić, 2001). Brojni učitelji i ravnatelji preuzimaju, odnosno raspoređuju aktivnosti kao dodatak redovnoj nastavi, tj. za popunjenje satnice. Te aktivnosti tako postaju prisila (Rajić i sur., 2007), a učitelji se ne trude biti kreativni ni svestrano angažirani. Svoj odnos prema slobodnim aktivnostima prenose i na učenike, te se osjeća deficit razvoja svestranih pozitivnih osobina učenika. Postavlja se pitanje: Koje pedagoško-socijalne, ali i kreativne kompetencije posjeduju takvi voditelji izvannastavnih aktivnosti? Sve dok ne uoče važnost, tj. neminovnost smislene organizacije vremena nakon nastave, ono će učenicima postati opterećenje, a brojni drugi sadržaji koji im se nude, bit će svakako primamljiviji. Izlasci u bilo koji društveni kontekst bez nadzora privlačit će njihovu pozornost više od aktivnosti u školi koja je predstavljena kao obveza. Sve je više nekih novih oblika neprihvatljivih ponašanja, a kao važno moramo spomenuti česte izjave učenika da im je dosadno, da nemaju gdje provesti slobodno vrijeme osim na ulici, a u višim razredima osnovne škole već zalaze i u kafiće. A svima je znano kakve sadržaje nude ove sredine i kakve posljedice može imati neorganizirano provođenje slobodnog vremena. Izloženost neradu, neodgovornosti, svakodnevnom nasilju u medijima, narušenoj dinamici obiteljskih odnosa i utjecaju vršnjaka dovodi do niza neprihvatljivih ponašanja. Fizička agresivnost je problem u školama cijelog svijeta, a brojni pokušaji pedagoškog djelovanja ne donose rezultate. Posljednja dva desetljeća znanstvenici i stručnjaci sve više se bave istraživanjima nasilja (bullyinga), modernog i štetnog fenomena našeg vremena (Olweus, 1998; Fonzi, 1999; Derosier, 2004; Hunter, 2004) i njegovih implikacija u razredu (Samples, 2004). Zbog učestalosti javljanja i različitih vidova manifestacije dječja agresivnost jedan je od ozbiljnijih društvenih problema, a rezultat je teškoća i neuspjeha na socijalnom polju. Mnogi učenici teško uspostavljaju odnose s vršnjacima. Obično su ti učenici po prirodi svog ponašanja agresivni ili previše povučeni, introvertirani. Djetetu koje je povučeno potrebna je svakodnevna podrška okoline, upućivanje pohvala, te češće uključivanje u grupne radove. A upravo su izvannastavne aktivnosti idealno mjesto za uključivanje povučenog učenika u život škole. Otvorena komunikacija, ozračje koje ne nameće strogo uokviren rad i učenje za ocjenu, elementi su koji izrazito pozitivno djeluju na uključivanje svakog učenika. Naime, nema straha od neuspjeha. Izbor aktivnosti je na učeniku u skladu s njegovim mogućnostima. Isto tako, agresivnost je moguće ublažiti

kroz odabranu aktivnost. Radom u izvannastavnim, slobodno odabranim aktivnostima djeca stupaju u socijalne kontakte i odnose, koji svestrano izgrađuju njihovu ličnost. Organizacijske forme izvannastavnih aktivnosti pridonose boljim socijalnim kontaktima. Rad u manjim grupama, bez školskih klupa i bez forme uvijek više veseli od krutih pravila kojima se podređuju na nastavi. Međutim, do sada provedena istraživanja pokazuju da stvarne mogućnosti i kreativni potencijali učenika u izvannastavnim aktivnostima nisu do kraja iskorišteni, a metode koje koriste učitelji još uvijek ne pogoduju poticanju i razvijanju kreativnosti učenika. Nažalost, cijene se samo vrhunski rezultati, a amatersko bavljenje nekom slobodnom aktivnošću, pogotovo sportom, ne zadovoljava roditelje, pa čak ni učenike. Iskrivljeno vrednovanje odabrane aktivnosti ima velike posljedice na ponašanje učenika. Smisao izvannastavnih aktivnosti nije da postoje u školi samo kako bi netko pobijedio, već zbog toga da postanu trajna i stabilna kultura učenika. Važno je da učitelj prilagodi svoj rad učenicima, tako da to bude neposredna komunikacija koja će stvaralački poticati i ohrabrivati djecu te ujedno stvoriti i adekvatno ozračje. Potrebno je da učitelj polazi od učenikovih sklonosti i želja te prema tome formira razne grupe. Stoga učitelji trebaju djecu od ranog djetinjstva usmjeravati, učiti i naročito navikavati na sadržajno provođenje slobodnog vremena. Izvannastavne aktivnosti obuhvaćaju različite programske sadržaje koji se odvijaju izvan nastavnih obveza u organizaciji škole i u njenim prostorijama. Više nego ikdje, u izvannastavnim aktivnostima omogućuju se učenicima da kreativno provedu svoje slobodno vrijeme, zadovolje potrebu za druženjem i komunikacijom. Učenici dijele zadatke i obveze te razvijaju osjećaj odgovornosti, ali i osjećaj samopotvrđivanja (Rajić i sur., 2007). S obzirom na to da danas možemo govoriti o sveopćoj atrofiji odgoja u školama, treba iskoristiti goleme mogućnosti koje nude organizirane športske igre, glazbene i brojne druge aktivnosti u kojima djeca razvijaju ne samo svoju kreativnost nego i razvijaju socijalne kompetencije. Divljanje i nasilje na utakmicama sigurno ne će biti obrazac ponašanja onog učenika koji je tijekom školovanja imao voditelja izvannastavnih aktivnosti, koji ga je podučio elementarnim pravilima ponašanja i razvio kod njega socijalne kompetencije.

Jedan od značajnih čimbenika uključenosti u slobodne aktivnosti je školski uspjeh. Naime, u nižim razredima su odlični učenici u brojnim slučajevima na inicijativu učitelja uključeni u više aktivnosti, a učenici sa slabijim ocjenama se manje angažiraju uz argument da oni trebaju učiti. Tome pridonose i roditelji koji ponekad zabranjuju bavljenje nekom izvannastavnom aktivnošću zbog slabih ocjena. A možda učenik upravo u tim aktivnostima ima jedinu mogućnost pokazati svoje afinitete, osvojiti

simpatije vršnjaka i prevladati strah od socijalnog neuspjeha. Isto tako, moguće je da su učitelji tolerantniji prema učenicima koji postižu rezultate u izvannastavnim aktivnosti, što opet dovodi do zaključka da se cijeni samo izvrstan rezultat. Naravno, stoji i mogućnost da su uspješni na nastavi, zaista uspješni i u svim drugim aktivnostima. Škola mora naći način na koji bi svojim učenicima ponudila organizirano slobodno vrijeme na načelu potpuno slobodnog izbora glede sudjelovanja, izbora sadržaja, uvažavajući ih kao partnere u odlučivanju i aktivnosti (Stoll i Fink, 2000).

Deskriptivna analiza zastupljenosti izvannastavnih aktivnosti u školama Zadarske županije

Ispitivanjem su obuhvaćene sve osnovne škole (centralne i područne) u Zadarskoj županiji (36)¹, a ispitivanje je obavljeno telefonski (u razgovoru s pedagogima), te analizom podataka iz Ureda državne uprave Zadarske županije. Rezultati pokazuju da je u manjim sredinama više učenika uključeno u aktivnosti (81,24%), a u Zadru manje (52,57%). Razlog može biti ponuda izvanškolskih aktivnosti, ali i nekih sadržaja koji uključuju samo zabavu, a u manjim sredinama ih nema.

Tablica 1. Izvannastave aktivnosti u školama Zadarske županije

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI	Br. škola u kojima djeluju
Recitatorska	26
Literarna	21
Dramska	25
Likovna	34
Novinarska	10
Knjižničari	6
Filmska	1
Ritmika	19
Mali pjevački zbor	30
Školski orkestar	7
Šah	4

¹ U Zadarskoj županiji djeluje 37 središnjih osnovnih škola, ali je ispitivanjem obuhvaćeno 36. Naime jedna je škola za djecu s posebnim potrebama, a u njoj nema izvannastavnih aktivnosti.

Rukomet (m+ž)	8
Odbojka (m+ž)	9
Atletika	4
Nogomet	21
Košarka	8
Modelari (brodo i avio)	3
Prometna	4
Klapa	2
Glagoljica	1
Planinari	1
Mali vrtlari (maslin.,cvjećari)	4
Eko	17
Čipkarice	1
Zavičajni govor	1
Folklor	7
Prometna	4
Mali povjesničari	5
Geografi	3
Lutkarska	2
Informatička	6
Vjersko-molitvene	4
Male vezilje i pletilje	3

U tablici je vidljivo kako najviše škola ima dramske, literarne, recitatorske, ritmičke i plesne grupe, pjevački zbor, te likovne grupe. Što se tiče športa, manje je zastupljen od očekivanog, osim nogometa (21 klub). Tako košarkaške klubove ima samo 8 škola, odbojku 9, te rukomet 8. Danas je, nažalost, uključenost u športske aktivnosti trend samo zbog postizanja vrhunskih rezultata i dobre zarade. I odabir športskih izvanškolskih aktivnosti najviše je orijentiran na tenis, nogomet, košarku, dakle, profitabilne športove. Osim toga, u ovakve aktivnosti uključen je vrlo mali broj učenika. Cilj je izvannastavnih školskih aktivnosti uključivanje što većeg broja učenika, stoga je potrebno ponuditi i više vrsta športova. Izjave učenika kako su preopterećeni programom, ipak po njihovu mišljenju nije razlog ne bavljenja športom u školi. Istraživanja pokazuju kako je učenicima na prvom mjestu druženje s prijateljima i gledanje TV. Kako znamo da druženje može biti intenzivno i kroz športske aktivnosti,

natjecanja i utakmice, možemo reći da su učenici, pogotovo viših razreda osnovne škole, skloniji hedonističkom provođenju slobodnog vremena. Inicijativu za aktivnost trebaju dati učiteljii, kreirajući je kao zabavu i druženje. Glazbene aktivnosti u koje se djeca uključuju su uglavnom zbor, u manjoj mjeri školski orkestri, a u osnovnim školama naše Županije djeluju orkestar blok flauta, tamburica i mandolina. Prema Nastavnom planu i programu za osnovne škole, na nastavu glazbene kulture spada jedan sat tjedno, te je s tim fondom sati teško ispuniti cilj i zadaće nastave glazbene kulture. Stoga su izvannastavne glazbene aktivnosti velika prilika za učitelje glazbe da kroz njih uvode svoje učenike u glazbenu kulturu i tako razvijaju ne samo komponente glazbenog sluha već i učeničku kreativnost. Broj i vrsta izvannastavnih glazbenih aktivnosti ovisi prvenstveno o kompetencijama učitelja, ali i o njihovim osobnim preferencijama. Posebno je za pohvalu djelovanje aktivnosti u kojima se njeguje baština i kulturna tradicija. Iako je malo učenika uključeno u njih i djeluju uglavnom u manjim mjestima, treba spomenuti čipkarice i njegovanje zavičajnog govora u Pagu, male vezilje i pletilje (u 3 škole), glagoljašku skupinu, dalmatinske klape (2), te 7 folklornih grupa uglavnom u seoskim školama. I mali vrtlari, cvjećari i maslinari zaslužuju pozornost. Ali, nažalost, primijećeno je da za neke od njih interes prestaje prelaskom u više razrede (zavičajni govor, vezilje). Ove aktivnosti zahtijevaju potpuni angažman učitelja, ali i specifične kompetencije.

Iako, temeljem ove analize možemo zaključiti da su u školama Zadarske županije poprilično zastupljene izvannastavne aktivnosti, treba reći da neke od njih djeluju samo povremeno, ili su susreti svedeni na minimum. Dakle, samo kako bi se popunila satnica učitelja. Ovome treba pridodati i to da neki pedagozi (s kojima smo kontaktirali zbog informacije o podacima izvannastavnim aktivnostima u njihovim školama) nisu ni znali koje aktivnosti djeluju u školi, ni koji su učitelji voditelji. Dakle, činjenica je da se izvannastavnim aktivnostima ne daje važnost koju zaslužuju. A u uvodnom dijelu smo naglasili koliko korisne mogu biti učenicima, ponajprije kao protektivni faktori brojnim negativnim posljedicama neorganizirano provedenog slobodnog vremena, ali i razvoju djetetove kreativnosti, samopouzdanja i socijalnih kompetencija. Stoga je za elaboriranje ovih rezultata potrebno daljnje istraživanje koje bi vodilo u smjeru povezanosti učestalosti neprihvatljivih ponašanja u školi i angažiranosti učenika u izvannastavnim aktivnostima. Možda bi tako izvannastave aktivnosti dobile pravo mjesto i važnost u odgoju učenika. Inicijativa za afirmacijom izvannastavnih aktivnosti ostaje na učitelju, kao i mogućnosti implementacije učenicima zanimljivih sadržaja.

Prema zaključku

Izvannastave aktivnosti nastavljaju odgojno-obrazovnu zadaću škole, a njihova je funkcija iznimno važna jer su bliže izvornoj stvarnosti, potrebama i željama učenika. Izvannastavni oblici rada predstavljaju životne sadržaje unesene u život škole, sadržaje i aktivnosti koji obogaćuju učenikovo postojanje i koji djeluju na njegov kulturni identitet. Rad je u takvim aktivnostima slobodan, spontan, dinamičan, raznovrstan, elastično organiziran, polazi od interesa učenika, njihovih želja i sklonosti (Previšić, 1987). Ovakav oblik rada trebao bi biti prisutan u svakodnevnom životu škole i rada s učenicima i na nastavi. Ali, učitelji kao da se boje biti fleksibilni, otvoreni i komunikativni kako ne bi izgubili autoritet.

Stoga je neophodna i dodatna edukacija učitelja. Naime, iako kreativna škola eksplicira više sastavnica, inicijalne ideje počinju na individualnoj razini, tj. od učitelja, njegove spremnosti na cjeloživotno obrazovanje, otvorenu komunikaciju, kompetentnosti za timski rad i djelovanje.

Osim motivacije za poticanje i razvijanje učeničke kreativnosti, učitelj svakako treba posjedovati i niz osobina koje omogućavaju oslobađanje vlastite kreativnosti, poput samopouzdanja, otvorenosti za nove ideje, spremnosti na nošenje s teškoćama i smisla za humor, dok je za poticanje učeničke kreativnosti od presudne važnosti i količina učiteljeva znanja i iskustva odnosno poznavanja onih oblika nastave, tehnika, metoda i nastavnih strategija čijom će primjenom utjecati na razvoj kreativnog potencijala učenika. Navedene osobine koje od učitelja zahtijeva suvremena škola koja u kontekstu izazova nove paradigme nije samo statični, vanjski promatrač promjena, nego njihov aktivni inicijator, nositelj i čimbenik, povezane su s kreativnošću kao profesionalnom kompetencijom učitelja, pri čemu jedna od pretpostavki za njeno stjecanje dolazi do izražaja i u izvannastavnim aktivnostima. S obzirom na to da danas možemo govoriti o sveopćoj atrofiji odgoja u školama, treba iskoristiti goleme mogućnosti koje nude organizirane športske igre, glazbene i brojne druge aktivnosti u kojima djeca razvijaju ne samo svoju kreativnost nego i socijalne kompetencije. Istraživanje o mogućnostima promicanja kreativnosti kroz izvannastave aktivnosti, te njihova utjecaja na ponašanje učenika potrebno je i opravdano.

Literatura

- Bognar, L., Bognar, B. (2007): Kreativnost kao značajna kompetencija nastavničke profesije, u: Zbornik radova Kompetencije i kompetentnost učitelja: 421-428., Učiteljski fakultet u Osijeku.
- Derosier, M. (2004): Building Relationships and Combating Bullying: Effectiveness of a School-Based Social Skills Group Intervention. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, Vol. 33(1), (196-201).
- Fonzi, A. (1999): *Il gioco crudele: Studi e ricerche sui corelati psicologici del bullismo*. Editori Giunti.
- Hunter, S. (2004): Help seeking amongst child and adolescent victims of peer-aggression in bullying. *British Journal of Educational Psychology*. br. 74(3), (375-390).
- Olweus, D. (1998.): *Nasilje među djecom u školi*. Zagreb: Školska knjiga.
- Previšić (1987): *Izvannastavne aktivnosti i stvaralaštvo*. Zagreb. IGRO, Školske novine.
- Previšić, V. (2001.): Slobodno vrijeme između pedagoške teorije i odgojne prakse. Zagreb: HPKZ Napredak, br. 141 (4), (403-410).
- Previšić, V. (2003.): Suvremeni učitelj: odgojitelj-medijator-socijalni integrator: U: Ličina, B. (ur): *Učitelj-učenik-škola*. Zbornik radova Znanstveno-stručnog skupa povodom 140 godina učiteljskog učilišta u Petrinji. Zagreb: HPKZ (str. 13-19).
- Previšić, V. (2007), *Pedagogija i metodologija kurikulumu*, U: Previšić, V. (ur): *Kurikulum*, Zagreb, Školska knjiga (15-31).
- Rajić, V., Bertić, D., Šiljković, Ž., (2007): *Osnovna škola i izvannastave i izvanškolske aktivnosti*. U: Previšić, V., Šoljan, N.N., Hrvatić, N. (ur): *Pedagogija, prema cjeloživotnom obrazovanju i društvu znanja*. Zbornik radova Prvog kongresa pedagoga. Zagreb: HPD (613-619).
- Samples, F. (2004): *Bullying: Implications for the classroom*. <http://www.academicpress.com>.
- Stoll, L. i Fink, S. (2000.): *Mijenjajmo naše škole*. Zagreb: Educa.

TEACHER – CREATOR OF EXTRACURRICULAR ACTIVITIES

ABSTRACT

This paper puts emphasis on creativity as a competence of a modern teacher that is expressed through both curricular and extracurricular activities. The paper also provides the results of a descriptive analysis of different extracurricular activities (music, sport, literary, drama and puppet groups, ecology group, etc.) in primary schools of Zadar County. The fact is that in many schools the extracurricular activities are neglected, and they can be, if they encourage creativity, extremely useful for the students. Namely, extracurricular activities can be an encouragement for spending organized and useful leisure time, but they can also become an instrument for realizing educational and functional teaching tasks. Extracurricular activities can also prevent the occurrence of numerous unacceptable behaviors, which are implied in unorganized leisure time.

The teacher's task is to make extracurricular activities more interesting than leisure and hedonism. Financing the competitions, travels, gear and other necessary equipment requires the engagement of the local community. Students can be exposed to different dangers during their leisure time, so pedagogic activities have to be focused on preventing such events.

Key words: *creativity, extracurricular activities, teacher, student*